

Голові спеціалізованої вченої ради
Д 64.707.03 Національного університету
цивільного захисту України
проф. Домбровській С. М.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора Бондарчук Наталії Володимирівни на дисертаційну роботу Кравченко Любові Андріївни на тему: «Стратегічне планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як інноваційний механізм державного управління», подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

1. Актуальність теми дослідження та її зв'язок з державними і галузевими науковими програмами, планами, темами.

Демократичні перетворення українського суспільства виходять на якісно новий етап його розвитку, що ставлять проблеми наукового осмислення системостворюючих факторів державотворення на основі системних соціальних змін у різних сферах життєдіяльності. Сфера вітчизняного державного управління, яка знаходиться у стані радикального реформування на основі засад публічного управління, електронного урядування та децентралізації, також вимагає осмислення проблематики стратегічного планування інноваційних змін. Актуальність даного дослідження зумовлена тим, що в ньому розкривається потенціал стратегічного планування розвитку такого важливого об'єкта державного управління як регіональна система професійно-технічної освіти (ПТО) та формування ефективного і узгодженого з потребами українського суспільства механізму управління цим процесом.

В основі роботи знаходиться обґрунтування модельно-системного підходу до процесу стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО органами державного управління та місцевого самоврядування. Фокусом аналізу стають механізми формування засад управлінської діяльності на основі моделі публічного управління із суттєвим розширенням механізмів впливу публічної сфери на практику державного стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО. Саме це і визначає актуальність даного дослідження, яке присвячене комплексному вивченню природи, соціальної ролі, детермінант розвитку, впливу на освітні інновації такого механізму державного управління, як стратегічне планування розвитку регіональної системи ПТО.

Дисертація виконувалася авторкою в рамках основних державних програм та концепцій, розроблених згідно із Законами України, Указами Президента України, постановами Кабінету Міністрів України, а також в межах комплексної наукової проблеми кафедри публічного управління та права Дніпровської академії неперервної освіти «Теоретичні та практичні аспекти розвитку публічного управління» (ДР №0118U004947). Внесок авторки полягає у виокремленні специфіки державного управління процесом стратегічного планування розвитку професійно-технічної освіти на регіональному рівні у контексті засад децентралізації та регіоналізації.

2. Основні результати наукових досліджень та їх новизна.

Структура дисертаційної роботи характеризується логічністю та послідовністю, обумовлена завданнями та підпорядкована меті дослідження. Дисертантка ретельно проаналізувала існуючі підходи до розуміння стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, застосувала системно-модельний метод для обґрунтування впливу останнього на інновації в галузі та органах державного галузевого управління на регіональному рівні; виявила тенденції і проблеми формування вітчизняної моделі державного стратегічного планування в галузі. На цій основі запропонувала напрями удосконалення даного інструментарію державного управління розвитком

регіональної системи ПТО.

У *першому розділі* авторкою проаналізовано теоретичні підходи до розуміння стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО. Дисертантка цілком доречно акцентує увагу на системних характеристиках стратегічного планування як інструментарію державного управління розвитком галузі. Авторка дає розгорнуту характеристику стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО як багатовимірного феномену (інструмент, механізм, чинник управління) у контексті його інституціоналізації як об'єкта державного управління, що доповнює міждисциплінарний категоріальний апарат науки державного управління. Інноваційним та таким, що заслуговують на підтримку є запропоноване дисертанткою розуміння ролі науки державного управління як концептуальної основи дослідження стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО.

У *рамках другого розділу* на підставі узагальнення вітчизняної управлінської практики та світового досвіду Л.А.Кравченко вдало розкриває роль стратегічного планування як механізму та чинника становлення інноваційної системи ПТО на регіональному рівні та системи управління цим процесом. Цілком підтримуємо дисертантку в її спостереженнях щодо ефективних практик стратегічного планування розвитку професійно-технічної освіти, які використовуються у межах Європейського союзу та можуть бути використані у процесі реформування вітчизняного галузевого державного управління.

У *третьому розділі* Л.А. Кравченко детально описує особливості та обґрунтовує напрями оптимізації стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО. Творчу лабораторію дисертантки відображає концептуальна модель досліджуваного феномену, яка дає можливості системного розуміння проблем і напрямів їх вирішення. Для науки державного управління також мають значення авторські узагальнення щодо класифікації проблем стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, що

служать основою розробки практичного проектування інноваційного розвитку галузі. Не викликає сумнівів значущість практичної складової дослідження, де з використанням технології SWOT-аналізу визначено структуру стратегічного цілепокладання розвитку регіональної системи ПТО.

Найбільш суттєвими результатами дослідження, які мають наукову новизну та отримані особисто здобувачкою, є наступні.

Вперше представлено стратегічне планування як комплексний механізм управління розвитком регіональної системи ПТО у вигляді інтегрованої модельної конструкції, яку слід розглядати як сукупність взаємозалежних складових (структурно-функціональна, структурно-процесна, змістовно-цільова моделі), поєднаних на цілепокладальному та управлінсько-організаційному рівні через процес прийняття управлінських рішень.

Внесок авторки до теорії державного управління полягає в удосконаленні теоретичних підходів до визначення напрямів найбільш ефективного використання стратегічного планування як механізму державного управління інноваційним розвитком регіональної системи ПТО, насамперед як механізму цільового управління, програмування інноваційних процесів інтегрованого характеру, організаційного узгодження управлінських стратегій на різних рівнях в умовах децентралізації.

Крім теоретичних наукових доробків, дисертанткою удосконалено практичні аспекти формування та застосування системи стратегічного планування розвитку галузі на регіональному рівні як динамічної сукупності різнопланових процесів, складових, функцій, рівнів, механізмів, технологій та форм.

Дістав подальшого розвитку комплекс механізмів реалізації стратегічного планування як інструмента інновацій в регіональній системі ПТО та системі державного управління цим процесом. Принагідно слід вказати на ґрунтовний аналіз світового досвіду державного стратегічного планування у контексті завдань реформування регіональної системи ПТО, зокрема, щодо суб'єктної переорієнтації управління та структуризації суб'єктів стратегічного планування;

системних організаційних змін на менеджеріальній основі; упровадження засад публічного управління; удосконалення діяльності спеціалізованих структур управління на регіональному рівні для здійснення стратегічного планування розвитком регіональної системи ПТО.

Крім цього, авторка обґрунтовує низку практичних рекомендацій для розробки Стратегічного плану розвитку регіональної системи ПТО орієнтуючись на потреби та ресурси Дніпропетровської області, розробляючи на цій основі матрицю такого плану, яка може бути використання в якості змістовної основи розробки реального плану такого роду.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих в дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації дисертації є обґрунтованими і достовірними, що забезпечено використанням значного масиву статистичної, законодавчої та нормативно-методичної інформації, конкретною постановкою наукових завдань. Достовірність та обґрунтованість отриманих результатів та запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій підтверджується тим, що вони одержані на основі поглибленого критичного аналізу наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів, апробацією у 23 наукових працях.

4. Наукове значення дисертаційної роботи полягає у поглибленні, розширенні та накопиченні суми наукових знань в теорії механізмів стратегічного державного планування розвитку регіональної системи ПТО.

5. Практичне значення дисертаційної роботи. Практичне значення одержаних наукових результатів та висновків полягає у можливості їх використання у діяльності владних структур та у навчальному процесі вищих навчальних закладів. Результати дисертації враховано та підтверджено на різних рівнях влади відповідними документами. Зокрема, слід виділити врахування результатів дисертації Генеральним директором професійної освіти Міністерства освіти і науки України під час підготовки Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку професійної (професійно-технічної) освіти на 2022-2027 роки в частині особливостей застосування

методики SWOT-аналізу як основи сценарного стратегічного планування розвитку системи професійно-технічної освіти (довідка МОН № 5/462-22 від 15.07.2022).

Практичну значимість дисертації показують наукові розробки щодо удосконалення механізмів соціального партнерства на регіональному рівні та застосування кластерних форм організації виробництва у контексті його кадрового забезпечення, використані Департаментом економічного розвитку Дніпропетровської ОДА під час підготовки регіональної цільової Програми розвитку малого та середнього підприємництва в Дніпропетровській області на 2021-2022 роки у частині (довідка № 603/0/31-22 від 31.05.2022). Також слід відзначити використання Департамент освіти і науки Дніпропетровської ОДА під час підготовки Стратегічного плану розвитку професійної (професійно-технічної) освіти Дніпропетровської області на 2022-2027 роки матеріалів дослідження, що стосуються визначення найбільш вагомих чинників модернізації регіональної системи професійно-технічної освіти та наявних і потенційних ризиків модернізаційного процесу (довідка № 297/0/211-22 від 19.01.2022).

6. Повнота викладення матеріалів дисертації в публікаціях. Основні результати дисертації висвітлено у 23 наукових працях, зокрема 5 статей опубліковано в наукових фахових виданнях з державного управління; 3 – в іноземних фахових виданнях (з них одне у виданні, індексованому в Scopus); 4 – розділи у колективних монографіях, 11 – у матеріалах тез доповідей та інших виданнях.

7. Ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. За своїм змістом автореферат ідентично узагальнює та відображає основні положення, викладені в дисертації.

8. Дискусійні положення, зауваження та побажання щодо дисертаційної роботи.

1. У першому розділі проведено ґрунтовний аналіз стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО, при цьому авторкою

піднімається питання його визначеності як предмета дослідження теорії державного управління. Незважаючи на достатньо серйозну увагу до цього аспекту, слід констатувати нечітке визначення стратегічного планування загалом та у системі ПТО, зокрема, як предмету аналізу науки державного управління. Авторці необхідно більш чітко визначитися з особливостями стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО у контексті предмету власного дослідження (це є механізмом, інструментарієм або чинником тощо).

2. До загальних недоліків слід віднести і дещо абстрактний характер наукової новизни, враховуючи практичне спрямування роботи і наявність у самому тексті достатньої кількості конкретних рекомендацій та новаторських пропозицій щодо оптимізації системи стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО.

3. Авторка перебільшує роль стратегічного планування як чинника інноваційних трансформацій в українському суспільстві, вітчизняній системі ПТО та системі державного управління розвитком галузі. На нашу думку, тут вирішальну роль відіграє державна політика, системні характеристики процесу державотворення, динаміка взаємодії держави та громадянського суспільства у контексті становлення системи публічного управління. Проте цим аспектам інноваційних змін авторкою приділено недостатньо уваги.

4. Авторка здійснює детальний аналіз ролі департаменту освіти і науки ОДА як суб'єкта стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО. Однак при цьому структурні характеристики даного підрозділу у контексті реалізації процесу стратегічного планування та управління не визначаються, мало конкретики і стосовно його функцій. Вважаємо за доцільне у подальших дослідженнях звернути на це увагу.

5. Однією з найбільших чесот роботи є розробка засад та здійснення на цій основі моделювання процесу стратегічного планування розвитку регіональної системи ПТО. Однак при цьому не зовсім чітко визначений характер запропонованої моделі. Скоріш за все, йдеться про концептуальну

модель, однак при цьому у відповідному параграфі (3.1.) цей аспект не розкривається.

Висловлені зауваження та побажання стосовно дисертації не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Кравченко Любові Андріївни на тему: «Стратегічне планування розвитку регіональної системи професійно-технічної освіти як інноваційний механізм державного управління» є завершеним науковим дослідженням, виконаним самостійно авторкою на актуальну тему. Вона містить теоретико-методичні розробки та практичні рекомендації, які в сукупності вирішують важливе наукове завдання розробки механізмів використання стратегічного планування для оптимізації системи державного управління розвитком регіональної системи ПТО. Рівень проведених досліджень свідчить про наукову зрілість здобувачки та вміння формулювати й вирішувати наукові завдання. Дисертація відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, а її авторка, Кравченко Любов Андріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри менеджменту, публічного
управління та адміністрування Дніпровського
державного аграрно-економічного університету

Наталія БОНДАРЧУК

Підпис Бондарчук Н.В. засвідчую:

Вчений секретар ДДАЕУ

Олена БЕРЕЗА